

Ze staré měcholupské kroniky

■ Čím žila vesnice na Zatecku začátkem 20. století

Citace z obecních kronik jsou často vědeckým námětem pro vzpomínky. Jenže už je málo lidí, kteří mohou vzpomínat na minulost obcí na Zatecku či Podbořansku - vždyť dřívější obyvatelé těchto obcí musela po konce války odejít. Ale i tyto vesnice měly svou minulost, což si můžeme právě na příkladu měcholupské kroniky přiblížit.

■ Rok 1906

Obecní rozpočet - příjmy 26 % z obce, 11 % ze školy a 22 % z lesnictví. Zastupitelé obce se na jednání uskeli na zvýšení poplatku za psy z 1 Kč na 2 Kč. V tomto roce panovala čilý stavební ruch. Ze zdejšího kamenolomu byly získávány sáhy kamenů. Byly vytvořeny nové katastrální plány. Zavrácí hodina v hostinci byla pevně stanovena na druhou hodinu ránní. Dne 11. května se konala klasifikace koní. Bylo citelné sucho a z toho důvodu bylo z chmelové úrody jen 150 balíků. Pouliční osvětlení bylo rozšířeno o pět lamp a čítalo tedy dvanácti 26 lamp. Místní četnictvo převzalo za úplaty jejich rozsvěcování a čištění. Záchodky ve škole byly přestavěny respektive nově postavené. Dne 2. června se konala volba obecního zastupitelstva s následujícími výsledky: starosta Konrad Peter, radní Franz Dachler, Alfred Ulbrich, Anton Jakob a Anton Groschup. Dne 15. července oslavil zdejší spolek veteránů třicet let. Předsedou se stal Ambros Willomitzer. V obecní správě byli zvoleni následující referenti:

pro místní policii Alfred Ulbrich, pro požární policii Karl Guba, pro výběr poplatků za psy Franz Dachler, pro cesty a ulice Anton Jakob, pro ovocné stromy Anton Groschup, pro lesní kulturu Anton Peter, pro místní osvětlení a chodníky Karl Guba. Domovské právo v obci získali: Karl Tscharnach, Josef Müller, Josef Holy. Trafiku měli v domě č.p. 20 Abelles a v č.p. 61 Schellhorn. V č.p. 77 postavil Max Weil ze Zatecku novou pekárnu. Matias Pohanka postavil dům č.p. 123. Dne 14. června byl zvolen školním inspektorem Franz Dachler. K jeho poradčím patřili ještě Edmund Schöninger a řídící učitel Pschor. Dne 19. prosince o půl desáté večer zemřel na infarkt farář P. Edmund Schöninger, což vzbudilo údiv. Nikdo tomu nechtěl věřit. Po zemřelém faráři přišel kaplan z Udic F. Krauper.

■ Rok 1907

Začala stavba silnice do Holedeče. Okresní silnice č. 1 byla v katastru Měcholup

dokončena z obecních peněz a zdarma předána k užívání okresu. Náklady byly z poloviny uhrazeny z obecních prostředků a stará veřejná cesta byla s Konradem Peterem a Josefem a Klárou Schneiderovými vyměněna za jiné pozemky. Obec zaplatila za roční plat 100 korun. Pro veřejné osvětlení byl zakoupen 1 kilogram petroleje za 35 haléřů.

(S laskavým souhlasem vydavatele krajského měsíčníku Heimatbrief Saazerland přeložila Lenka Hertlová. Článek vyšel v Norimberku v čtení pokračující třídě, které byly provedeny umístěny v domě č.p. 55 starosty Konrada Petera, protože ve škole nebyly žádné místnosti k dispozici. Nájem 150 korun, rentu 150 korun a domovní daní zaplatila obec. Kovář Josef Barth byl pověřen funkcí dozorce kvality masa za roční plat 100 korun. Pro veřejné osvětlení byl zakoupen 1 kilogram petroleje za 35 haléřů.)

(S laskavým souhlasem vydavatele krajského měsíčníku Heimatbrief Saazerland přeložila Lenka Hertlová. Článek vyšel v Norimberku v čtení pokračující třídě, které byly provedeny umístěny v domě č.p. 55 starosty Konrada Petera, protože ve škole nebyly žádné místnosti k dispozici. Nájem 150 korun, rentu 150 korun a domovní daní zaplatila obec. Kovář Josef Barth byl pověřen funkcí dozorce kvality masa za roční plat 100 korun. Pro veřejné osvětlení byl zakoupen 1 kilogram petroleje za 35 haléřů.)

Stará měcholupská pohlednice s pěkným pohledem na náves.

Jak jednoduše pomoci našim očím

■ Ze zajímavých přednášek České univerzity nové doby

Ruský lékař Boris Tichonovský působil na univerzitě alternativní medicíny v Novosibirsku a jeho přednáška byla dlouho očekávána. Léčebné úspěchy věnuje metodě. Rozvinul metodu anglického lékaře Batese z počátku 20. století. Tichonovský je přesvědčen, že nejvíce poškozují oči soustředěná pozornost a špatný psychický stav. Klienty učí cvikům, které posilují oční svaly. Zdů-

razňuje důležitost mrkání, neboť slzy sliznici oka zvlhčují. V okamžiku, kdy máme zavřená víčka, oči odpočívají. Měli bychom proto mrkat co nejčastěji. Zvláště když ráno procitáme, přecházíme ze tmy do světla, jsme vystaveni prudkému světlu nebo čteme. Nezbytnou součástí péče o oči je dlanění. Nejprve třeme dlaněmi o sebe, až se vytvoří energie a ruce se prohřejí. Pak spojeně

dlaně zlehka přiložíme na otevřené oči. Pokud zjistíme skulinku, zakryjeme ji, aby oči byly v naprosté tmě. Oči zavřeme a představíme si něco krásného - aby povolilo psychické napětí a oči si odpočinou. Zatímco Tichonovský radí představit si krásné barevné obrazy a vybarvovat si příjemné chvíle, Milan Calábek je přesvědčen, že lepší je představit si černou barvu, černé šaty, tmou. Pro odpočinek očí je podnět čem dlejší. Tichonovský se však obává, že

černá evokuje smutnou náladu, napětí. Můžeme vykoušet, co nám bude lépe vyhovovat. Ideální je, když vydržíme mít oči zakryté deset minut, pomůže ale i kratší doba. Před odkrytím očí se zhluboka nadchneme, pak vydatně mrkáme, abychom přivýkli světu. Dlanění zůstává zrak. O tom se snadno přesvědčíme, pokud se zadíváme na malé písmenko a týž znak přečteme po dlanění. Jednoduchá metoda pomáhá i při šedém zákalu - v takovém případě zakrýváme oči teplými dlaněmi během dne co nejčastěji. *Připravuje Květa Tošnerová*

Historie školy v Panenském Týnci

■ Školy, školičky a lidé kolem nich - 33.

Jak si učitelé užívali penze? Pan řídící Klobása, který v Týnci učil od roku 1882, tedy 32 let, požadoval o penzionování v prvním válečném roce 1914. Penze si užíval pod dohledem přísné manželky, která mu nechťala dopřát hospodské radosti, proti procházkám ovšem nic neměla.

A tak pan řídící vypil v každé hospodě jedno pivo a před dalším se prošel ženě pod oknem, což zvládal denně pětkrát - ves hospod už ve vsi nebylo - po deset let. Nejdříve doube penze prožil dlouholetý učitel v obci, aktivní při stavbě sokolovny a v činnosti spolků, pozdější ředitel, který se ve 30. letech zastoužil o stavbu školy, Antonín Procháčka. Byl penzionován předčasně ve svých 55 letech v roce 1942 podle nařízení pro malé počet mistů po přílivu Čechů z pohraničí. Do školní služby se už nevrátil a na odpočinku pobýval jako vážený občan v Lounech plných třicet let. Důchodu se nedočkal ředitel a zároveň předseda MNV v 50. a 60. letech Vladimír

Zálad, za něhož došlo k přístavbě školy. Zemřel v červnu 1966. Na budově vlál černý prapor, katafalk stál na vstupním schodišti, kolem čestná stráž žáků, učitelů a funkcionářů MNV. Rozloučení se přišli občané i z okolních obcí a řada kolegů z lounského okresu.

Některé zápisy školních kronik obsahují důsledky politických událostí v tak konkrétní podobě, že úspěšně zastupují místní kroniku. A stojí za připomenutí. Poslušnost učitelů k císařským domům znamenala slavnostní bohosluby za císaře a jeho rodinu o jmenářích, narozeninách a úmrtních výročích spojených s blahopřáními předávanými zemskou školní radou a pokud možno plamenný-

mi projevy před začítvem. Divné nám může připadat, že v roce třetího výročí narození J. A. Komenského (1892) vydalo ministerstvo kultury a vyučování každých školních oslav. V roce 1905 řídící učitel Klobása napsal do kroniky, co škole valilo: nevhodná školní budova, bídá lidu, nedbalá docházka do školy a úlevy žákům po čas nutných polních prací, malá starost věčnosti a policie o mravnost mládeže, nedostatek pomůcek a potřeb pro žáky, časté ústřední učitelů sboru a nepravé pochopení účelu školy. Poslední heslo bylo potřebou vysvětlení, to pan řídící neopouští. Světová válka přinesla učitelům a dětem neekologické sbírání - od ostružinových listů na čaj pro vojáky přes kovy, plетенé rukavice, čepice a punčochy, povinné procento z učitelských platů pro upisování válečných příběhů a sbírky červeného kříže. Učitelé

sepsovali zápsy obví a vedli věškeré zápisy bez ohledu na přerušování vyučování. Mnozí byli odvedeni a zbylým se zvýšil stav dětí ve třídách, i když přibýlo „úleváku“, kteří museli pracovat, neboť jejich otce byli ve válce. Každý válečný rokem rostla bída většiny obyvatel, potraviný se prodával na listky. A kdo myslíte, že je vydával? Přece učitelé! Jedna osoba měla výtisk z 1 kg cukru na měsíc, v posledním roce války z 250 g mouky a půl kilogramu chleba na týden. V pověstně zimě roku 1929 kronika zaznamenala mrazy kolem - 25 stupňů Celsia v lednu a v únoru dokonce - 37 stupňů. Nejezdily vlaky ani autobusy, školu nešlo vytopit, ani když se přikládalo i v noci. Pro nedostatek uhlí se nevyužívalo od 16. února do 3. března. Mrzí ptáci a zvěř, které se také stahovaly do vesnic - muselo být odstřeleno přes třicet lidí. Umrzlo 917 ovocných stromů a místo nich byly hned na jaře vysázeny mladé.

Josef Maleček

Jaký byl konec války na Bytinách

■ 115. pokračování obrázků z obyčejného života

Druhá světová válka nekonečně vždy jen jásavým vítáním osvoboditelů vojsk. Hříškovem na Lounsku prošla skutečná fronta partyzánské války. Vzpomíná Antonín Minářik.

„Dne 6. května ráno na Smolnici vy-

buňoval strážník, abychom se všichni sešli před četnickou stanicí. Muže poslala Hříškov, prý tam propukala vzpoura a máme se hlásit čekámu veliteli, že si nás vezme na starost a řekne, co dělat. Bylo nás asi třicet. Když jsme dorazili na Hříškov, bylo tam úplně bezvládní, velitel nikde. Šli jsme tedy směrem na hlavní německý stan. Stavěli jsme se cestou na Hvižďálc v hospodě U Kuchery. Později jsme došli do stánu na kraji lesa. Byl velký, kruhový a oběháný priklopem. Když povýšili Češi stan vypálili, díky výkopu se nerozšířil oheň dál. Němci tam nebyli, jen dva uvázení velcí hladoví psi. Uvnitř stanu byl telefon a velení nikde. Tak jsme hledali silnici. Do zata jsme nespěli, protože jsme nevěděli, zda tam nejsou miny. Navěčer přišel varující telefonát, že ze Hříškova jedou auta s Němci. Smolníci se rozprchlí do lesa a snažili se dostat domů přes Novou Ves. Zůstali jsme ve stanu

jen dva - ještě s Ádou Čermákem. Mezitím němečtí vojáci na Hříškově zavazovali Němce osvobodili a obyvatele do zbrojili - s výjimkou těch, kteří utekli do lesa jako partyzáni. Naštěstí se německým zajatcům nic nestalo. Jinak jsme přesvědčeni, že by Němci neváhali vystřelit celou obec. Pak jsme převzít muniční sklady. Auto řídil pan Závorka z Citolib, vedle seděl jeho svagr Mutek, abys nás vyváděl. Za zdání měli dva německé důstojníky. Zajímali se, kde jsou vstřípučníci. Tak jsem jim vysvětlil, že všichni utekli. Němci mi zastřelili. Dlouho na mě mířili, nakonec se spokojili s tím, že jsem odevzdal tři granáty a pistol. Prý mohl jít. Vracel jsem se k Hříškovu a cestou potkal čtyři auta, plná německých vojáků. Opět obsadili pozice a udělali pořádek. Já se večer dovlekl na Smolnici k smrti utahaný a hladový.

(pokračování příště)

Připravuje Květa Tošnerová

Stoletá zatecká rodáčka slavila

FRANKFURT NAD MOHANEM - V neděli 21. července oslavila rodáčka zatecká paní Kamilla Hasenöhrl v Frankfurtu stáronozená. Mezi mnoha gratulanty byla frankfurtská primátorka paní Rothová, předseda vlády spolkové země Hesencko pan Koch a zástupce spolkového prezidenta Johannaes Ruae. Paní Kamilla zářila se synem Josefem v moři kytek a dárků. Za zatecké rodáky ji poplahopřali koordinátor Německo Otakar Löbl. Paní Kamilla Hasenöhrl, rozená Bröckl, se narodila 20. července 1901 v Zatici - Mlýnských, kde prožila mládí a chodila do školy. V roce 1913 se rodina přestěhovala do Strojetici, kde její rodiče provozovali kovárnu s hospodářstvím. Paní Kamilla se naučila kovárskému řemeslu a vedla kovárnu po celou první světovou válku až do návratu svého otce z ruského zajetí. Kovala pluhý a podkovávala koně celé vesnici. V roce 1925 se vdala, za muže si vzala železničního úředníka Johanna Hasenöhrla. Žili společně se

synem Josefem (1928) a dvojetví Walterem a Inrou v Podbořanech v Sadové ulici 468 až do vyhánění v roce 1945. Paní Kamilla přišla se svými dětmi do pracovního tábora a musela až do roku 1953 pracovat nuceně v úrodných dolech v Jáchymově. V roce 1969 jí bylo samotářně dovoleno přestěhovat se do Bambergu, kde žila do roku 1995. Její syn Josef, který mezitím vystudoval v Chomutově na průmyslovce a v Praze strojařinu, byl od roku 1961 ředitelem závodu Amatve Vejprtek apozději v Kraslicích, odkud se mu podařilo v roce 1973 utéct z tehdejšího Československa do Německé spolkové republiky. Posledních dvacet let zůstal vedoucí postavení na radnici ve Frankfurtu v roce 1994 nastoupil do penze. Nyní žije paní Kamilla ve Frankfurtu se synem, který se o ni pečlivě stará. Při této příležitosti zdraví jubilantka, která dodnes umí dobře český, všechny své známé a příbuzné v Zatici, zejména rodinu Nálezkových, a těší se, že mohla oslavit jubileum oslavit. *Otakar Löbl*

Sedávali jsme nad novinami a četli

„Jednou z nejsmutnějších, ale současně nejkrásnějších hmotných vzpomínek na moji babičku Marii Kucerovou je vydání Svobodného hlasu, které jsem jí už nestačil přečíst. Začal svůj dojem, který nám nedávno dorazil do redakce, Jan Tamchyna, a pokračuje: „S ohledem na zdravotní potíže trávila přetáasemátská společnost dalších babiček a dědečků před smrtí byla schopna zorganizovat celý dojem od pana ředitele přes sestřičky, personál až po poslední pacientku. I když se pohybovala na vozíku, viděla velmi španěle poslouchala přes nasloucháčka, bylo jí všude plno. Celých pět let jsem jí pravidelně navštěvoval a předčítal jí Vaše noviny. Velmi často jsme sedávali na chodbě v výtahu. Protože bylo nutno číst nahlas, šířil jsem osvětlení, získanou

z Vašich novin, „nechtě“ po celém domově. Nejrádeji jsme měli s babičkou společenskou kroniku. To jsem se dozvěděl věcí! Když prání příbuzní k narozeninám někomu, koho babička znala, ihned ozila. A hned začala s povídáním. Například: „Tak ta Nováková, co čteš, Honziku, tu já znám. Ona se za svobodna jmenovala... a pak se třikrát vdala, no ono to trvalo, než si našla toho pravého. A kolik je píšu, že její let? No jo, to by tak mohlo být, ona byla asi o tři roky starší než ta ..., co jsem si nř chodila do školy. Utřik tu, utřik. “ A vzhledem k tomu, že babička měla pocit, že všichni slyší stejně špatně jako ona, mluvíla sama dost hlasitě, abych jí dobře rozuměl. I když jsme seděli v přezemí, i ve čtvrtém patře věděli, co se na Lounsku děje,“ vzpomíná na společné chvíle nad našimi novinami Jan Tamchyna. Paní Marie KucEROVÁ by letos 13. července oslavila 86. narozeniny. *Květa Tošnerová*

obce a samoty našeho okresu - znovu po šesti letech

220. VĚTRUŠICE

■ Trocha historie

Název obce pochází ze staročeského jména Větroša. Vesnice byla po celou existenci příliš malá, než aby vytvořila samostatné panství se slechtickým sídlem. Proto se její majitelé často střídali a začlenovali ji mezi další majetky. První písemná zmínka o Větrušicích pochází z roku 1305, kdy Ratibor Seckerka ze Sedčie vyměnil svůj díl obce s kapitulou při sv. Vítu v Praze za některé pozemky v Sedčicích. Na počátku 16. století patřila část vsi k Pětištinu, druhá k Sedčicím a další Zatici. Ten vlastnil celá Větrušice už před rokem 1547; tehdy mu byly králem konfiskovány za účast na protihabsburském odboji. V roce 1628 koupil obec Čermínové. V majetku tohoto rodu zůstala do roku 1849. V polovině 17. století tu bylo osm usedlostí, dvě z toho pusté. Jména obyvatel jsou německá. V roce 1828 se zde uvádí hostinec. Větrušice mají i významné rodáky. Roku 1821 se tu narodil historik Anton Schmalfuss. Sepsal knihu o životě Němců v Čechách a byl prvním šéfredaktorem románového časopisu Zprávy spolku pro dějiny Němců v Čechách. Zemřel roku 1865. Dalším významným rodákem (snad i ze stejné

rodiny) je Karl Schmalfuss (1904 - 1976 Halle), přírodovědec, profesor univerzit v Poznani a Halle, nositel státní ceny NDR. Na počátku dvacátého století bylo v obci napočteno 95 obyvatel, výhradně Němci. Větrušický hasičský spolek vznikl v roce 1908, zemědělský spolek v roce 1919. V roce 1913 tu zakoupila statek o rozloze 26 hektarů česká rodina, za pozemkové reformy získal 51 hektarů lesa český statek z Čeradic. I tak zůstávala vesnice převážně německou: v roce 1921 zde žilo jen 7 % Čechů. Dnes jsou ve Větrušicích dvě veřejné telefonní linky, což je i tak výrazný pokrok, protože ještě na konci druhé světové války zde telefon nebyl a chodilo se telefonovat do Klčivna. Nejvíce obyvatel měly Větrušice roku 1846 - celkem 121. Při posledním sčítání roku 1991 bylo v obci hlášen jen osm obyvatel, o šest méně než deset let před tím. Ačkoli jsou Větrušice malou obcí, o své významnosti se tvrdí staršími vzorně. V okresním archivu jsou uloženy obecní písemnosti od minulého století po období MNV včetně. Větrušice (Wedruschitz) leží v nadmořské výšce 316 metrů, sedm kilometrů jihozápadně od Zatecku. Součástí lounského okresu jsou Větrušice od roku 1960, kdy do něj byly

včleněny s tehdy zanikajícím okresem Zatec. Větrušice byly tehdy osadou Čeradic a pomíne-li-li krátké období let 1981 až 1990, kdy se staly místní částí Zatecku, je tomu tak dodnes. ■ Po šesti letech Větrušice leží ve svahu mezi Čeradicemi a Sedčicemi. Vesničku tvoří několik chalup, malá kaplička a rybník na malé návsí. V katastru obce se nachází vojenský útvar, ale s obyvateli vojáci příliš nekomunikují, tak je větrušičtí obyvatelé ani příliš nevnímají. Svého starostu mají na obecním úřadě v Čeradicích - Rudolfa Červenku. Zájmy Větrušičtí hájí v zastupitelstvu Antonie Makajová. „Bydlím ve Větrušicích od roku 1966, kdy jsme se přistěhovali s manželem ze Slovenska. Já pocházím z Bohunic, manžel z Považské Bystrice. Na Větrušicích se nám líbí zdejší klid. Občas přejede auto, někdy přijede denní autobus a jinak je tady ticho, pohoda,“ říká paní Makajová. Líbí se jí, že mají hodného starostu a když místní cokoliv potřebují, zastupitelstvo se snaží vyjít vstříc. „Ve Větrušicích jsme nedávno vyčistili a opravili rybníček. Jinak se tam moc neděje,“ říká starosta Rudolf Červenka. Ve Větrušicích

Připravuje Květa Tošnerová

bydlí čtyři rodiny, jediná školačka Petruška jezdí do Zatecku do školy. Autobusy Větrušicemi projíždějí několikrát denně. Ovinkedě ale musí občané vlastními dopravními prostředky nebo na vlak přes Sedčice do Čejkovic. „Ve všední dny jezdí přes Větrušice linka Zatec - Činová. Autobus dotujeme s finanční pomocí okresního úřadu. Pokud bychom měli autobusovou linku zaplatit sami, tak bychom na to neměli a musela by se zrušit. Když obec přes prázdniny dotovala nutné spoje, přišlo nás to na více než 56.000 korun, což je pro Čeradice s malým rozpočtem neúnosné,“ uvazuje starosta. Za nůkupy jezdí občané Větrušičtí nejčastěji do Zatecku. „Chybí nám tu obchod s potravinami. Nedožijí k nám ani potřádné prodejny. Občas jdu nakupovat do Sedčie. Často mě svezou třeba na traktor. Pracovala jsem v zemědělství, tak mě sousedé znají a pomohou. Když potřebujeme nějaké potraviny, občas nám pomůže i poštovní doručovatelka. Jezdí k nám auto pošta Zatec. Hodně a obětavě pošťačky. A výborný je i pan doktor Peter Vít. Pravidelně navštěvuje mého nemocného manžela,“ říká paní Makajová. Problémem v odleh-

lé vesnici jsou zloději a vandalové. „Posledního zloděje jsme v nás zastihli dneska v noci. Naštěstí máme dva hlídače psy, ale sousedé chápou páři byli vykradeni jedni sedmkrát, druhí snad dvěkrát. Odesneli jsme televizi a dokonce i kamna,“ informuje Emil Makaj. Manželé mají telefon a pokud přivolají policii, hlídka přijede během několika minut. Citelným problémem ve Větrušicích se

stává pitná voda. „Léta byla pitná voda v obecní studni. Stačilo jí dezinfikovat a dala se bez problému používat. Kvalitu kontrolujeme každý půlrok. Poslední dobou se ale výrazně zhoršila. Pokud to bude takhle pokračovat, budeme muset studnu uzavřít a zásobovat občany jinak,“ obává se starosta.

Příště: VIDHOSTICE, za dva týdny VIDOVLE

Při sčítání v roce 1991 bylo ve Větrušicích jen osm stálých obyvatel.